

Folketingets Europaudvalg
Christiansborg
1240 København K

Ministeren
J.nr. DEP-001-02860

Den

Folketingets Europaudvalg har i brev af 11. oktober 2010 stillet følgende spørgsmål nr. 4 ad EEU alm. del, som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Anne Grete Holmsgaard (SF).

Spørgsmål nr. 4 (EUU alm. del)

Ministeren bedes oversende et notat, der beskriver bestemmelsen i WTO-reglerne som muliggør forbud med henvisning til 'offentlig moral' samt en redegørelse for, hvornår og til hvad denne bestemmelse har været anvendt. Ministeren bedes desuden inkludere en beskrivelse af de konkrete eksempler på sager, hvori EU-lande har indført forbud mod GMO-afgrøder på baggrund af andre begrundelser end miljø og sundhed, som har været i overensstemmelse med WTO-reglerne.

Svar

For så vidt angår regler i WTO som muliggør forbud med henvisning til 'offentlig moral', samt hvornår og til hvad denne bestemmelse har været anvendt har Udenrigsministeriet oplyst følgende:

”Offentlig moral klausuler findes i flere af WTO’s aftaler, navnlig, GATT art. XX (a), GATS art. XIV (a), TRIPS art. 27 (2), samt i aftalen om offentligt udbud (*Agreement on Government Procurement*) art. XXIII (2). Bestemmelsernes ordlyd og indhold adskiller sig ikke meget fra hinanden og er i enkelte tilfælde identiske.

Offentlig moral klausulerne hører til kategorien af generelle undtagelser til WTO’s regler om handelsliberalisering og kan således, hvis betingelserne for bestemmelsernes anvendelse i øvrigt er opfyldt, retfærdiggøre handelshindrende foranstaltninger i medlemslandene, som ellers ville være i strid med WTO’s regler.

Typisk er der flere betingelser, som skal være opfyldt, før en foranstaltning kan undtages i henhold til en offentlig moral klausul. Eksempelvis GATT art. XX (a) og GATS art. XIV (a), hvor en foranstaltning ikke blot skal opfylde kravet om at være nødvendig for at beskytte den offentlige moral, men samtidig ikke må give anledning til vilkårlig og uberettiget diskrimination mellem landene eller udgøre en skjult handelshindring. Der har indtil videre kun været én sag i WTO’s tvistbilæggesystem, hvor en offentlig moral klausul er blevet påberåbt af et WTO medlemsland. Det var i en sag om hasardspil (*The gambling dispute*), hvor USA påberåbte sig

GATS art. XIV (a). Sagen omhandlede et amerikansk forbud mod grænseoverskridende hasardspil og væddemål via internettet og blev rejst på baggrund af en klage fra Antigua og Barbuda.

USA fik ikke medhold i deres påstand om, at forbuddet mod hasardspil kunne retfærdiggøres i henhold til offentlig moral klausulen i GATS art. XIV (a). På trods af, at USA's forbud mod hasardspil opfyldte betingelserne om at være nødvendigt for at beskytte den offentlige moral i henhold til GATS art. XIV (a) blev det underkendt af WTO's Appelnævnet.

Forbuddet blev underkendt fordi USA ikke kunne godtgøre, at det ikke gav anledning til vilkårlig og uberettiget diskrimination eller udgjorde en skjult handelshindring. Forbuddet opfyldte, som følge heraf, ikke betingelserne i GATS art. XIV.”

Med hensyn til konkrete eksempler på sager, hvori EU-lande har indført forbud mod GMO-afgrøder på baggrund af andre begrundelser end miljø og sundhed, har Miljøstyrelsen oplyst, at det eneste tilfælde styrelsen er bekendt med, er et polsk forbud fra 2006.

Det polske miljøministerium har overfor Miljøstyrelsen oplyst, at det polske parlament i april 2006 vedtog at forbyde markedsføring i Polen af alle typer GMO-frø, og forbød optagelse af GMO-frø på sortslitster i Polen. Polen begrundede efterfølgende forbuddet overfor Kommissionen med, at det polske folk generelt var imod GMO-produkter, og at alle lokale myndigheder i Polen havde erklæret deres områder GMO-frie.

Sagen blev af Kommissionen bragt for Domstolen (C-165/08), og under sin procedure henviste den polske regering til, at forbuddet var begrundet i hensynet til den offentlige moral og kristne værdier.

Domstolen afsagde sin dom i juli 2009, hvori den polske lov blev kendt traktatstridig, fordi markedsføringsforbuddet blev fundet i modstrid med udsætningsdirektivet.

Efter udsætningsdirektivet (i sin nuværende form) kan der således alene nedlægges forbud mod markedsføring af GMO'er, der er godkendt i fællesskabet, hvis der er fremkommet ny videnskabelig viden om skadelig virkning på miljø og menneskers sundhed.

Den polske lovgivning var ikke begrundet således og derfor kendt traktatstridig. Den polske lovgivning har ikke ført til nogen WTO-reaktion.